

VISIETEKST BOMEN

**De juiste boom op
de juiste plaats**

Doel van deze visietekst

Bomen in de gemeente hebben een gunstig effect op klimaatadaptatie (hitte- en droogtestress), op de gezondheid van de mens individueel en als groep, op de milieukwaliteit voor mens en dier (luchtkwaliteit, waterhuishouding, biodiversiteit...). De natuurwaarde van bomen heeft ontzettend veel voordelen.

Wij erkennen het belang van deze ecosysteemdiensten die een boom ons biedt. Dit belang zal de komende jaren alleen maar groter worden.

Bomen hebben ook een economische waarde: eigendommen in boomrijke buurten stijgen in waarde, bomen in het centrum trekken bezoekers aan.

Een goede visie kijkt vooruit en dat geldt in het bijzonder voor bomen die tijd nodig hebben om te groeien. Deze visietekst wil het respect voor bomen benadrukken en de bevolking oproepen zich mee in te zetten voor de bomen.

Wij zorgen voor de bomen en de bomen zorgen voor ons.

Kernvisie

De kernvisie van dit plan is **de juiste boom op de juiste plaats** zodat de boom zijn ecofuncties zo goed en zo lang mogelijk kan beschikbaar stellen. Hiervoor kunnen we hulp krijgen via Regionaal Landschap Meetjesland, of hun publicaties: 'Van tronken en kanten' en 'Plantenwijzer'.

Het rendement is het hoogst bij hoogstammige bomen die hun volwassen leeftijd kunnen bereiken. Een grote boom doet meer dan tien kleine, bvb. klimaatbomen of toekomstbomen.

Het gemeentebestuur werkt een visie uit op het bomenareaal in de gemeente. Er wordt voor elke boom op openbaar domein een eindvisie bepaald (boomkeuze en beheer).

Plannen

Deze acties leiden tot een **beleidsplan** (waar werken we naar toe over 20 jaar: behoud en uitbreiding, maar ook vervanging van misaanplantingen in het verleden).

Hoe daar naartoe werken is opgenomen in een **beheersplan** (tijdshorizon 5 jaar, waarna evaluatie). De praktische uitvoering wordt geregeld in een **werkplan**.

Deze drie plannen vormen samen het **bomenplan van de gemeente Zelzate**.

Voorkeur

- De gemeente richt zich bij voorkeur op aanplant van lang levende bomen en alleen indien onvermijdelijk op korte-omloopbomen (wilgen zijn weliswaar belangrijk voor de nectar).
- De gemeente kiest bij voorkeur voor inheemse bomen. Als een exoot echter op lange termijn meer levenskansen heeft of gunstigere effecten kan brengen dan inlandse aanplant, kan aan de exoot de voorkeur gegeven worden.
- De gemeente houdt voor de keuze van aanplant en het snoei beleid rekening met:
  - de wettelijke voorschriften voor de standplaats;
  - de eventuele beperkingen van de standplaats boven-, gelijk- of ondergronds;
  - de eigenschappen van de boomsoort;
  - het gewenste eindbeeld;
  - de gewenste levensduur van de boom;
  - de ecosysteemdiensten die de boom kan bieden;
  - de bijdrage die de boom kan bieden aan de biodiversiteit;
  - het noodzakelijk beheer.
- De gemeente zal bij de keuze van aanplant rekening houden met de biodiversiteitswaarde. Monoculturen bieden vaak minder voordeel dan diverse soorten en hun interactie.
- Dood hout: het principe om dood hout te behouden is ecologisch nodig (bv. hogere biodiversiteit voor insecten die er zich mee voeden). Maar om 'propere' locaties te behouden kan er beslist worden om dit hout weg te halen.

Tijdens aanplant

- Bij de aanplant van bomen moet vakkundig verankering worden aangebracht om te beletten dat de boom scheefzakt of dat de wortelgroei beschadigd wordt door te veel beweging van de stam. Als het nodig blijkt, moet er bescherming tegen knaagdieren geplaatst worden.
- De gemeente draagt op het openbaar terrein zorg voor de boom (watervoorziening, ziektebestrijding, deskundig uitgevoerd snoei beleid, bescherming van de stam, vrijwaring bij werken). Het gemeentebestuur mag enkel optreden bij bomen op openbaar domein. De gemeente kan geen actie ondernemen voor bomen op privédomein (tenzij er een gevaar voor de veiligheid dreigt).

Snoeien

- De groendienst van de gemeente of door hun aangeduide externe firma's voeren werken aan bomen uit binnen het kader van deze visie. Hiervan kan alleen worden afgeweken na voorafgaande goedkeuring door het lokaal bestuur of na goedkeuring door de burgemeester bij een acuut veiligheidsgevaar in kader van de openbare veiligheid.
- Het snoeiwerk is zoveel mogelijk beperkt:
  - ofwel tot het toewerken naar de eindvisie op de boom;
  - ofwel tot ingrepen om ziekten en plagen te voorkomen of te genezen;
  - ofwel tot ingrepen om veiligheidsredenen, bij verkeershinder of bij beschadiging.
  - De normale gevolgen van de aanwezigheid van de boom zijn geen redenen tot verwijdering of snoei (bv. bladval of schaduw).

Wanneer ingrijpen?

- De veiligheid van aanplant is een constant aandachtspunt en krijgt wanneer nodig prioriteit in de werkzaamheden. Dat kan gaan om rooien of snoeiwerken, maar ook over het verwijderen van gevallen bladeren of vruchten wanneer ze daadwerkelijk een gevaar vormen.
- Bij conflicten of klachten over een boom, gaat het algemeen belang van de aanwezigheid van de boom boven het persoonlijk belang. De langetermijnvisie op bomen houdt in dat bij conflicten tussen de boom en nieuwe zaken/argumenten die bij de aanplant onbekend waren, de voorkeur wordt gegeven aan het ongeschonden behoud van de boom. Concreet voorbeeld: zonnepanelen bij particulieren had niemand 20 jaar geleden kunnen voorzien. Waar men nu klaagt over schaduw, zal men misschien over 10 jaar blij zijn dat de boomschaduw de hittestress vermindert.
- De normale gevolgen van de aanwezigheid van de boom zijn geen redenen tot verwijdering of snoei: ruimte-inname voor de boomspiegel (waardoor voldoende zuurstof en wateropname mogelijk is), bladval of schaduw.
- Als er ingrepen nodig zijn, dan zal de boom zoveel mogelijk behouden worden. Veel problemen kunnen voorkomen worden door **de juiste boom op de juiste plaats** aan te planten.
- Rooien van bomen kan nodig zijn bij veiligheidskwesaties, bij aantasting door ziekte, bijvoorbeeld bacterievuur (zeker indien wettelijk verplicht) of bij zware beschadigingen (storm, aanrijding) die niet meer te verhelpen zijn.
- Snoeien kan enkel buiten het broedseizoen/schoontijd (dus niet tussen 15 maart en 15 augustus).

Bomen op privaat domein

Als de vraag tot het vellen van een boom van een burger komt, moet het bestuur de toestemming geven. Een omgevingsvergunning of kapmachtiging kan van toepassing zijn, waardoor eerst een aanvraag moet gebeuren.

De aanvrager verbindt zich ertoe de stronken weg te frezen en de nodige kuiswerken uit te voeren onmiddellijk na het rooien.

Binnen het eerstvolgend plantseizoen, volgend op het rooien, moet de aanvrager minstens evenveel bomen heraanplanten. De keuze van de aanplant wordt na overleg met de gemeentelijke diensten vastgelegd.

De nieuwe bomen dienen minstens plantmaat 8-10 te hebben en moeten volgens de regels van de kunst aangeplant worden (voldoende grote plantput maken, voorzien van een steunpaal, ...).

- Handelingen aan bomen op openbaar domein zijn verboden, tenzij ze uitgevoerd worden door personen met een mandaat van de gemeente. Als inwoners een handeling aan een boom noodzakelijk achten, dan melden zij dit aan het gemeentebestuur dat daarover een beslissing neemt en zo nodig de opdracht voor de werken geeft.

Bomentoets

Bij alle geplande werken moet ook een bomentoets te gebeuren omdat bomen kunnen lijden onder de werken (in de werfzone of op afstand door bemaling bijvoorbeeld). Welke maatregelen worden genomen om de negatieve effecten op de betrokken bomen tegen te gaan?

Als bij werken een boom een probleem zou vormen, dan moet de boom bij voorkeur ongeschonden blijven. De aannemer moet hiervoor alle mogelijke maatregelen nemen.

Bijlage gemeentediensten

- De gemeentediensten en in het bijzonder de groendienst van de gemeente voert werken aan bomen uit binnen het kader van deze visie. Hiervan kan alleen worden afgeweken na voorafgaande goedkeuring door het gemeentebestuur.
- De medewerkers zijn op de hoogte van de bomenvisie. Ze zien het belang en het nut er van in. Bij contact met de inwoners zullen zij deze visie ondersteunen en uitdragen. Hun handelingen aan de bomen komen overeen met de bomenvisie van de gemeente. Ze verdedigen de visie en waarderen ze ook.
- Het werkplan van de groendienst bevat zowel aanplant, (na)verzorging en onderhoud als snoeiwerken en onverwachte taken door problemen van veiligheid, beschadiging e.d.

Bijlage snoeien

- Bomen dienen alleen te worden gesnoeid wanneer het gaat om soorten die dit goed en op regelmatige basis verdragen en bij soorten waarbij dit vereist of noodzakelijk is.
- Snoeiwerken worden in principe slechts uitgevoerd in de volgende gevallen:
  - Om toe te werken naar de eindvisie op de boom (niet elke boomsoort moet jaarlijks of op regelmatige basis gesnoeid te worden, dit is boom- en soorteigen, het hangt af van de soort boom, de groeiwijze en de vorm).
  - Om ziekten en plagen te voorkomen of te bestrijden (verwijderen van ziek of dood hout, overkruisende takken e.d.)
  - Omwille van de veiligheid (het bij/insnoeien van sommige boomsoorten is soms vereist om bepaalde problemen te voorkomen, bv. hinder aan wegen, verkeer, voetgangers...)
- Het snoeibeleid wordt gestuurd door een bomenwerkplan.
  - Verschillende parameters spelen hierin een rol: het toewerken naar het eindbeeld, de behoeften van de standplaats, de mate waarin een boomsoort snoei verdraagt.
  - Naast snoeien regelt het bomenplan ook andere werkzaamheden zoals onderhoud (bomenspiegels) en bladvalbeheer in de herfst.
  - Het bomenwerkplan houdt rekening met de frequentie waarin een taak terugkomt en met de capaciteit van de dienst, die eventueel extern wordt aangevuld.
  - Het spreekt vanzelf dat de visie **de juiste boom op de juiste plaats** hier heel wat problemen en snoeiwerken kan vermijden.
  - Door een op voorhand goed doordacht en uitgedokterd bomenbeheersplan kunnen deze gevaren en omstandigheden zoveel mogelijk vermeden worden.
- Snoeiwerken op openbaar terrein mogen uitsluitend worden uitgevoerd door personen die hiertoe door de gemeente gemachtigd zijn.
- Problemen door bomen meldt men aan de technische dienst van de gemeente.
- Wat met een klacht over een probleem met een boom waarbij de indiener een persoonlijk nadeel ondervindt door de boom? De technische dienst meldt de klacht aan de milieuambtenaar die de boombeheerder en de bevoegde schepen op de hoogte brengt. Na het intern of extern inwinnen van adviezen nemen milieuambtenaar, boombeheerder en bevoegde schepen een beslissing waarbij de bevoegde schepen de eindverantwoordelijkheid neemt.
- Snoeien kan enkel buiten het broedseizoen / schoontijd.

Bijlage klachtenbehandeling

Wat met een klacht over bladeren en vruchten van bomen?

Klachten over (vallende) bladeren, eikels, vruchten... zijn alleen gegrond als deze daadwerkelijk een gevaar zullen of kunnen opleveren. Volgens het reglement op gemeentelijke administratieve sancties (GAS) moeten de voetpaden en bermen van al dan niet bewoonde gebouwen proper en onkruidvrij worden gehouden.

De procedure is dezelfde als bij de behandeling van meldingen. De klacht wordt afgetoetst aan de bomensite van de gemeente en de beslissing is hierop gebaseerd. Ook hier kunnen adviezen extern of intern (bomengroep milieuvriendelijke adviesraad) worden ingewonnen. De gemeente antwoordt de klager binnen de 6 weken.

Bijlage bomentoets

Bij alle geplande werken moet ook een bomentoets te gebeuren omdat bomen kunnen lijden onder de werken (in de werfzone of op afstand door bemaling bijvoorbeeld).

Welke maatregelen moeten genomen worden door de uitvoerder van de werken om de negatieve effecten op de betrokken bomen tegen te gaan of om de nadelen te verminderen?

Als bij werken een boom een probleem zou vormen, dan moet de boom bij voorkeur ongeschonden blijven. De aannemer moet hiervoor alle mogelijke maatregelen nemen.

De boombeheerder geeft advies aan de vergunnende overheid over de te nemen maatregelen overeenkomstig de bomensite van de gemeente.

Bijlage communicatie

- Het gemeentebestuur moet draagvlak creëren voor een bomenbeleid in de gemeente. Niet zelden zien burgers in een boom alleen maar lasten en weinig voordelen.
- De ecosystemediensten die bomen ons bieden moeten zo duidelijk mogelijk aan de burgers worden uitgelegd, zowel globaal als voor de beplanting in hun buurt.
- Bij voorkeur worden de bewoners betrokken bij de beslissingen over de beplantingen in hun buurt. Door in dialoog te gaan (wensen en voorstellen van de burgers afstemmen met de visie, plannen en mogelijkheden van het gemeentebestuur) verhoogt de betrokkenheid van de burgers bij de aanplanting en de verzorging. Het bestuur heeft altijd het laatste woord in de beslissing en is verantwoordelijk voor de uitvoering en de opvolging ervan.
- De inwoners moeten weten dat handelingen aan bomen op openbaar domein verboden zijn. Zij moeten weten waar ze bij problemen of klachten terecht kunnen. Inwoners moeten aangemoedigd worden problemen te melden zodat de gemeentelijke diensten tijdig en adequaat kunnen ingrijpen; zo nodig wordt het bomenwerkplan aangepast.